

לבעית האימונים במילואים

ומטוחים באימון התלת-חדשי (בן שלושת ימים), וכן להקציב בכל תקופת אימונים מרוכזת פרק זמן מתאים לחזרות.

השיטה היעילה ביותר לאימון-חוזר היא מבחנים (בעיקר בנשק) ותרגול נוסף. תכניות האימונים (ל-אימון-החוזר) צריכות להיות גמישות וניתנות ל-התאמה לרמת הידיעות של הטוראים, בהתאם לשי-קולם של מפקדי-היחידות.

שלב זה (אימון-הפרט) אין בו עדיין כדי להכשיר את הטוראי לפעול במסגרת יחידתו, כי עדיין לא למד לפעול תוך שיתוף פעולה עם חבריו ולא הבין כיצד פועלת יחידה בצורות הקרב השונות. לשם כך עלינו לאמנו במסגרת יחידתית, וכאן מתעוררת השאלה: במסגרת איזו יחידה? הרי פרק הזמן שלרשותנו לא יאפשר לנו לאמנו באופן שיטתי באימון הכיתה, מחלקה, גדוד ועוצבה, דבר שהוא לכל הדעות, רצוי גם לגבי טוראי-המילואים.

המסקנה היא כי עלינו לאמנם במסגרת היחידה הקטנה ביותר — היא הכיתה, כאן יכיר כל טוראי את הנשק היחידתי (המקלע) וילמד לפעול בו במסגרת הכיתה.

אך אימון זה עדיין אינו מספיק. לדעתי, האימון המינימלי הדרוש והניתן לביצוע הוא האימון במסגרת המחלקה.

אימון הכיתה אינו מקנה לטוראי את הידיעה כיצד עליו לקיים שיתוף-פעולה עם יחידה שכנה ולפעול תוך חיפוי של כלי נשק תלולי-מסלול. הי-מחלקה היא היחידה הטקטית הקטנה ביותר המתפ-צלת ליחידות-משנה, בעלת נשק תלולי-מסלול ומ-איך המרתק בזמן פעולה בין יחידות-המשנה שלה קטן יחסית, הכרחי, לכן, כי כל טוראי יכיר את צורת תפעול המחלקה וידע למלא תפקידים שונים במסגרתה. כן רצוי כי ילמד גם להפעיל את הנשק המחלקתי.

האימון במסגרת יחידה גדולה יותר — פלוגה וכו' — הוא רצוי אך אינו הכרחי. האימון במסגרת המחלקה מקנה כבר לטוראי את היכולת לפעול במסגרת פלוגתית או גדודית. לגביו אין כל שוני בין אלה.

נשארת עוד פרשת-לימוד הדרושה לטוראי והיא

נסיון רב נרכש בשנים המועטות בו קיים חיל-המילואים בצה"ל. לאחר נסיונות וחיפושי-דרך רבים, הושגו הישגים רבים בשטחי הארגון והכוננות, וה-אימונים נעשו תכליתיים ויעילים יותר. אך למרות שמסתמנת כבר כעין "שיטה בדוקה" בכל הקשור בטיפול ובאימון יחידות-המילואים, הרי יש צורך ללבן כמה מבעיות האימונים של אנשי-המילואים. אעמוד הפעם על בעיות האימונים ביחידות ה-חי"ר.

אין אפשרות ברשימה אחת לדלות את הבעיה שהיא מקיפה ביותר, וכונתי לדון במספר בעיות בלבד ובאופן תמציתי. אחלק את הנושא לשניים: לאימון הטוראים ולאימון המפקדים.

אימון הטוראים

הבעיות הן: כיצד נאמן את הטוראי על-מנת שיהיה מוכן בכל עת לפעול במסגרת יחידתו? מהו מינימום האימון הדרוש לכל טוראי, בהתחשב בזמן המוגבל העומד לרשותנו? האם השתתפות בתרגיל גדודי (או במסגרת גדולה יותר) הגו הכרח להשגת המטרה או אפשר להסתפק בכך שנאמן את הטוראי באימון-הפרט, בנשק ובשדאות בלבד?

הצגתי את הבעיה בצורה כזו כי זכורה לי הנטיה בעבר להרבות בתרגילים במסגרת גדודית ועוצבתית, בטרם עברו הטוראים את כל שלבי האימון המוקדמים. מאידך נשמעות גם דעות קיצו-ניות הפוכות, האומרות כי אין צורך לאמן את ה-טוראי במסגרת יחידתית ואת המטרה נשיג באם כל טוראי יעבור באופן יסודי את אימון-הפרט ובאם נקפיד לשמור על רמה זו ע"י חזרות בכל תקופת-אימונים.

לדעתי, הגנו כבר בעלי נסיון מספיק כדי לסכם בעיה זו: אין ספק כי אימון הפרט בנשק ובשדאות הגו שלב הכרחי להכשרת כל טוראי (כולל אנשי השירותים) ובלעדי לא תתכן הפעלת יחידה כלשהי, ואין לדלג על שלב זה ואין לתת באופן חלקי.

בתנאינו, כשליחידות המילואים הוצבו עולים חדשים ואנשים אשר לא שירתו בצה"ל, יש לאמנם תחילה במסגרת נפרדות באימון-הפרט, ורק לאחר זאת לשבצם ליחידתם.

על רמת אימון-הפרט יש לשמור ע"י חזרות

לפעול בסיוע הנשק הגדודי. אם נסכם את פרק האימון המחלקתי בתרגיל אש מחלקתי או פלוגתי, תוך סיוע הנשק הגדודי, — הרי שנשיג את מבוקשנו זה.

ברור כי לא נוכל להביא את הטוראי לדרגת אימון זו אלא לאחר תקופת אימון אחדות. ועוד: חייבים אנו להביא את כל יחידות המילואים ל"מכנה משותף", כלומר להקפיד על אימון שיטתי עד גמר אימון המחלקה.

מאז ואילך עלינו לשמור על רמת אימון זו שאלה הגיעו האנשים. תכניות האימונים ליחידות שהגיעו לשלב זה צריכות להיות מותאמות לשמירת הרמה ועליהן לכלול תרגילים נוספים, כגון תרגילים דו-צדדיים במסגרת מחלקתית ופלוגתית. לאחר ש"קיבל הטוראי את האימון המחלקתי הריהו מוכשר להשתתף גם בתרגילים עוצבתיים ובתמרונים.

אימון המפקדים

הבעיה העיקרית הניצבת לפנינו בתחום זה היא הזמן המועט העומד לרשות האימונים לעומת ה"צרכים. חוק שירות הבטחון הגדיל אמנם את תקופת שירותם של המפקדים ביחס לטוראים, אך גם משך זמן זה אינו מספיק כדי להכשיר מפקדים חדשים וכדי להשלים את ידיעותיהם של המפקדים הקיימים. בלי התנדבות מפקדים לשירות ממושך יותר מאשר קבוע בחוק שירות הבטחון, קשה להגיע ל"הישגים רבים, ובעיקר לגבי קצינים. ניתן לציין בסיפוק רב כי בקרב המפקדים ניכרת התנדבות בקנה-מידה רחב, והודות לכך הושגו הישגים ניכרים ורמת המפקדים נמצאת במעלה.

הבעיות באימון המפקדים הן: הכשרת מפקדים חדשים (מ"כים, סמלים וקצ"נים);

השתלמות המפקדים ו"עדכונם"; תרגול המפקדות.

הכשרת מפקדים: בעיה זו חריפה כיום פחות מכפי שהיתה עם הקמת יחידות המילואים. קליטת העליה רבת המימדים וקליטת משוחררי צה"ל (מש-תתפי מלחמת העצמאות ששימשו בתפקידי-שירות) לתוך יחידות החי"ר חייבו הכשרה מהירה של סגל

פיקודי הולם. כן היה צורך להשלים את הידיעות של המפקדים שהיו חסרים לפני-כן את הידיעות הדרושות. היתה זו הזדמנות להכשיר מפקדים טובים מבין החיילים בעלי הנסיון הקרבי במלחמת העצמאות. הזדמנות אשר, לצערנו, לא נוצלה במידה מספקת. כי עם הרכבת היחידות החדשות, חסרה תחילה ההיכרות המספקת בין המפקדים לחייליהם, וקשה היה להסתמך על ילקוטי-השירות, באשר ל"רגל הביצוע המהיר ו"הסיטוני" של הרישום ל"מילואים עם השחרור הכללי רבו בהם השיבושים ואי-הדיוקים.

מאז הוסמכו קצינים רבים, שהתנדבו לשרת שירות נוסף בביה"ס לקצינים. בתחום זה הושגו תוצאות טובות, הודות למיון המעומדים ולמבחנים שהיו יסודיים ויעילים.

אך לא כן היה לגבי הכשרת המש"קים בהיקף רחב. זאת לא ניתן להשתית על התנדבות. כאן פנינו לאימון ב"שלבים", כי הרי אי-אפשר להכשיר מ"כ, סמל (לאחר שהיה מ"כ) או ממלא תפקיד אחר במשך קורס הנמשך 37 יום.

נוסף לאימון ב"שלבים" (בעיקר למ"כים) היה צורך להתאים קורסים רבים למשך זמן השירות של איש-המילואים. מכאן צורך בהשתלמויות נוספות לאחר הקורסים.

למרות שכיום פגה חריפות הבעיה, כי מגיעה תגבורת רצינית של מפקדים מאומנים מבין השוחררים משירות-החובה, נראה כי בעית הכשרת מפקדים חדשים, גם אם בהיקף מצומצם יותר, תישאר בעינה לרגל נשירה טבעית הנובעת משנוי סוג בריאות, העברה ליחידות אחרות לרגל גיל גבוה וכו'. יש, איפוא, להמשיך ולדלות מתוך היחידות חילים נוספים בעלי נסיון קרבי המתאימים למ"כים לתפקיד פיקוד, ולשלחם לקורסים.

עדכון המפקדים והשתלחותם: גם פה יש להגיע ל"מכנה משותף". כל מפקד בכל דרגה שהיא חייב לקבל את מנת הידיעות היסודית כפי שמחייב תפקידו. מפקדים אלה יש לשלוח לקורסים ולהשתלמויות, ולא להעסיקם בתפקידי הדרכה בתקופת

- כיצד נאמן את הטוראי על-מנת שיהיה מוכן בכל עת לפעול במסגרת יחידתו?
 - מהו מינימום האימון הדרוש לכל טוראי, בהתחשב בזמן המוגבל העומד לרשותנו?
 - האם השתתפות בתרגיל גדודי הנו הכרחי, או נסתפק באימון הפרט כנשק ובשדאות?
- מפקד הטיבת מילואים מנפה, על יסוד נסיונו, להשיב על שאלות אלו.

האימונים השנתית. נכונות המפקדים להתנדבות מסייעת לנו בכך במידה רבה.

בעיה זו אינה קשה ביותר, כי אינה מקיפה מספר גדול של מפקדים. אך ההשתלמות הנוספת והעדכון היא בעיה קשה ביותר. נדרש מהמפקדים להדריך ולפקד על יחידותיהם בתקופת האימון היחידתי, והמפקד נמצא "נותן" ולא "מקבל". נמצא כי לתקופת האימון מקדיש המפקד את כל תקופת שירותו, ואף יותר מזה.

ונשאלת השאלה, מתי ימצא הזמן הדרוש כדי להשלים את ידיעותיהם של המפקדים עצמם?

הפתרון הנראה לי הוא קיצור משך זמן אימונם של הטוראים ככל האפשר, ואף יצירת תקופות "שמיטה" לטוראים מפעם לפעם, שבהן ישתלמו המפקדים. נוסף לכך יש לקיים בכל יחידה עתודות של מפקדים עלי-מנת שתהיה אפשרות להוציא מפקדים להשתלמויות, אף בתקופת האימון היחידתי. כדי להפיק את מכלימם התועלת מהאימון צריכות ההשתלמויות להערך במסגרת מרכזית. תפקיד הסגל הסדיר של יחידות המילואים הוא להעביר כל חומר נוסף הדרוש למפקדים כדי למלא את תפקידם, לדי-

אוג לפגישות מפקדים מדי פעם, פגישות בהן ימסרו, בין היתר, חידושים שונים, שנויי נוהל ובעיקר בהן "יעדכו" את המפקדים העוסקים בענייני מנהלה ושירותים. במידת האפשר רצוי להמציא למפקדים חומר בכתב, ולדאוג לכך שמפקדי המילואים יהיו "בתוך העניינים" בכל עת.

הנקודות בהן נגעתי דנו ברכישת הידיעות הדרושות למפקדים. אך אין בהן עדיין לפתור את בעית הכוונות והיכולת לתפעול יחידות.

מפקדי יחידות מדרגת מ"פ ומעלה, וכן קציני מפקדות גדודים ועוצבות, חייבים בתרגול נוסף לפחות אחת לשנה. הדבר ניתן לביצוע באמצעים צומצמים וגם בזמן קצר. מפקדי הגדודים על מפקדותיהם חייבים בתרגול מפקדות עם מפקדי יחידות המשנה שלהם, וכן מפקדות העוצבות עם מפקדי יחידות המשנה שלהן. לא תמיד מאפשרים האמצעים והזמן את התרגול בשטח. אך גם תרגול על גבי מפה, בתוך המחנה, יוסיף בהרבה לכוונות המפקדים. לאחר הכנה מדוקדקת אפשר לתרגל מפקדת גדוד באופן יעיל אף במשך 24 שעות. תנאי אחד לכך: על הסגל הסדיר להכין את התרגול כראוי, ולוודא בקרה.

מיומנו של מפקד / סוף מעמ' 58

אם האויב החוצה את השטח יתקרב לצירי-תנועתו של המארב הנייד או לא, ואם בעת חצייתו את ציר המארב הנייד ימצא המארב בנקודה קרובה אליו או לא, לעומת זאת מן הראוי להעיר כי רדיוס התצפית של אדם שוכב עולה בלילה על זה של אדם עומד; ולא כלי-שכן אם השוכב יגביר את יעילות תצפיתו על ידי מתחתת קו מוקשי-תאורה אשר יאריך את גזרת-שליטתו.

בסיכום — נראה כי בדרך כלל יש להעדיף את המארב הנייד על הנייד. במידה ויש חשש לערנותם של החיילים אפשר להקים את אנשיו פעם או שתיים במשך הלילה לשם החלפת עמדה. כן נראה שהמארב עצמו יהיה יעיל יותר אם המשתתפים בו יצוידו בלבוש ובציוד מתאימים; אם יונחו מוקשי-תאורה או מכשולים אחרים אשר יאלצו את האויב לגלות את עצמו; אם יקוימו משמרות גדולים יותר של ערים ושל ישנים. בעת תכנון המארבים כדאי להביא בחשבון את "השעות המסוכנות". על סמך הכרת השטח, ידיעת אופי האויב וסוגו ועל סמך בחינות מסרות האויב — לא קשה להעריך פחות או יותר מה הן השעות בהן ירבו הסיכויים למעבר האויב בגזרת המארבים, וניתן לרכז דוקא בשעות אלו את עיקר הערנות.

עוברים הם בקטע המסוכן מבחינתם. ואילו אם המדובר באויב המחפש דוקא את כוחותינו — הרי שכאן יהיו להם סיכויי ההתקלות גדולים יותר. אך במקרה זה יהיו סיכויי של האויב לזכות בהצלחה טובים — באשר הוא הבוחר את השעה ומוקם-החדירה, בעוד כוחותינו חייבים לסגור קו ארוך ביותר מבלי שתהיה בידם האפשרות להתרכז בנקודה מסוימת במיוחד.

ב) באשר לבעית כיסוי-השטח — נראה כי חשבון הסיכויים, לפיו גדולים יותר סיכויי מארב נייד, העובר יותר שטח, לגלות את האויב, חשבון מוטעה הוא. אמנם מארב נייד החייב לכסות גזרה, נניח בת קילומטר, בשטח בו אין צירי תנועה ברורים, מצבו עלוב למדי, ממש כמצבו של אדם החייב למצוא סיכה בערמה של שחת. בפרט אם נקח בחשבון שבליילה חשון אינו מצליח לכסות יותר מאשר 50-100 מטר לכל עבר. אך גם המארב הנייד נמצא בעת ובשעה אחת רק בנקודה אחת בלבד. ומאותה נקודה אין הוא יכול לראות, באותו זמן, יותר מאשר יראה מארב נייד הנמצא בשטח. יוצא, איפוא, כי אם יש סיכוי נוסף כלשהו להתקלתו של המארב הנייד באויב אין זה אלא סיכוי קלוש ביותר, המתונה במול. כלומר: הסיכוי המתונה בכך